

Základní škola a Mateřská škola Starý Kolín,
příspěvková organizace, Kolínská 90,
281 23 Starý Kolín

Preventivní program pro školní rok 2017/2018

Vypracovala:

Mgr. Irena Skřivánková

Členové preventivního týmu:

Školní metodik prevence Mgr. Irena Skřivánková

Ředitelka školy Mgr. Irena Skřivánková

Výchovný poradce Mgr. Libuše Třískalová

Obsah programu:

1. Úvod
2. Charakteristika školy
3. Východiska pro minimální preventivní program
4. Cíle PP
5. Vymezení cílové populace
6. Vlastní preventivní aktivity a časový harmonogram
7. Metody práce
8. Další aktivity školy
9. Spolupráce s rodiči a veřejností
10. Kontakty s jinými organizacemi
11. Školní program proti šikanování
12. Krizový plán

1. Úvod

Preventivní program ZŠ Starý Kolín je zpracován na základě Školní preventivní strategie a vychází z následující legislativy:

- Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)
- 562/2004 Sb. změna některých zákonů v souvislosti s přijetím školského zákona
- 563/2004 Sb. o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů
- Zákon č. 379/2015 Sb., k ochraně před škodami působenými tabákem, alkoholem, návykovými látkami
- Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních MŠMT ČR č.j.: 21291/2010-28
- Metodický pokyn MŠMT k řešení šikanování ve školách a školských zařízeních, č.j.: 22 294/2013-1
- Metodický pokyn MŠMT k jednotnému postupu při omlouvání nepřítomnosti žáků ve škole a při prevenci postihu záškoláctví, č.j.:10194/2002-14
- Vyhláška MŠMT č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních.
- Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže 2013 - 2018
- Národní strategie protidrogové politiky
- Strategie prevence kriminality
- Metodický pokyn MŠMT k výchově proti projevům rasismu, xenofobie a intolerance č.j.: 14 423/99-22
- Pravidla pro rodiče a děti k bezpečnějšímu užívání internetu č.j.: 11 691/2004-24

2. Charakteristika školy

Základní škola a Mateřská škola Starý Kolín je příspěvkovou organizací s právní subjektivitou, jejímž zřizovatelem je obec Starý Kolín. V letošním roce navštěvuje naši školu 155 žáků v 1. – 9. ročníku a 74 dětí je v mateřské škole.

Budova školy je rozdělena do 3 částí, které jsou denně využívány pro výuku a mimoškolní aktivity žáků. V tzv. staré budově jsou třídy pro žáky 2. stupně, nová budova slouží pro výuku 1. stupně. V budově „Chanos“ jsou umístěna dvě oddělení školní družiny, cvičná kuchyňka, školní dílna, keramická dílna, tělocvična, třetí oddělení mateřské školy a také šatny. V budově školy se rovněž nachází školní kuchyně s jídelnou. Nedílnou součástí naší školy je rovněž samostatná budova mateřské školy. Nachází se v ní dvě oddělení MŠ. Ke škole dále patří venkovní sportoviště a školní pozemek, na němž bylo vybudováno arboretum, které je využíváno k výuce environmentální výchovy.

Vedení školy aktivity prevence rizikového chování podporuje a pedagogům i žákům vychází vstříc. Výchovná poradkyně je kvalifikovaný pedagog se státní zkouškou z výchovného poradenství. Školní metodička prevence absolvovala řadu školení a kurzů a v oblasti prevence sociálně patologických jevů. Dále naše škola využívá služeb asistentů pedagoga pro integrované žáky a služeb asistenta pro sociálně znevýhodněné žáky. Kromě toho je na naší škole bohatá nabídka DVPP (další vzdělávání pedagogických pracovníků).

Tento preventivní program chápeme jako otevřený dokument, se kterým je třeba pracovat i během školního roku. Tak lze zajistit jistou (potřebnou) propustnost mezi dalšími dokumenty školy a vyvozovat z poznatků závěry, které budou přispívat ke zkvalitnění práce pedagogů.

Nárůst různých projevů rizikového chování, včetně zneužívání návykových látek v populaci mládeže a dětí školního věku se stává celospolečenským problémem. Děti patří k nejohroženější skupině. Proto je důležité zahájit primární prevenci právě v době docházky do základní i mateřské školy, poskytnout žákům co nejvíce informací (přiměřeně k věku dětí), naslouchat jejich problémům a otevřeně s nimi hovořit i na neformální úrovni.

Žáci základní školy patří v této oblasti mezi nejohroženější skupinu. Rizikové chování se stává celospolečenským problémem. Jedná se zejména o následující jevy:

- agrese, šikana, kyberšikana a další rizikové formy komunikace prostřednictvím multimedíí, násilí, vandalismus, intolerance, antisemitismus, extremismus, rasismus a xenofobie, homofobie
- záškoláctví
- závislostní chování, užívání všech návykových látek, netolismus, gambling
- □rizikové sporty a rizikové chování v dopravě, prevence úrazů
- spektrum poruch příjmu potravy
- negativní působení sekt
- sexuální rizikové chování

3. Východiska pro preventivní program

V rámci prevence rizikového chování se škola zaměřila na aktivní využívání volného času, a to především bohatou nabídkou volnočasových aktivit. V rámci oživení lidových tradic škola pořádá každoročně několik již tradičních akcí – Drakiádu, Večer dýní, Projekt „Bezpráví,“ Rozsvícení vánočního stromku, Vánoční jarmark, „Den Země,“ letní příměstský tábor a další akce. Do těchto aktivit se zapojují žáci nejenom při vyučování, ale i ve svém volném čase a stále častěji také rodiče.

Témata prevence rizikového chování se dle ŠVP a preventivního programu objevují v jednotlivých vyučovacích předmětech. Do výuky byla opět zařazena etická výchova (v rámci občanské a etické výchovy). Žáci zde získávají povědomí o zásadách společenského chování, soužití ve společnosti apod. Stále častěji se v rámci informatiky a mediální výchovy zaměřujeme na oblast, která se týká bezpečnosti na internetu a kyberšikany.

I nadále budeme věnovat velkou pozornost prevenci kouření, vulgárnímu vyjadřování u žáků, slovní agresi a způsobům jejich řešení. Nedílnou součástí našeho úsilí bude snaha o zlepšování vztahů mezi spolužáky ve školních kolektivech a v neposlední řadě řešení záškoláctví.

Hlavní aktivity školy směřující k realizaci primární prevence

- odpovědnost za systematické vzdělávání pedagogických pracovníků, nácviky praktických psychologických a sociálních dovedností, vytváření dobrého vztahu mezi žáky, řešení problémových situací
- systematické zavádění etické a právní výchovy a výchovy ke zdravému životnímu stylu do ŠVP, využití disponibilních hodin z učebního plánu Rámcového vzdělávacího programu, vznik nových předmětů - Výchova ke zdraví.
- uplatňování různých forem a metod působení na jednotlivce i skupiny
- vytváření podmínek pro smysluplné trávení volného času, zavádění mimoškolních kroužků (výtvarné, sportovní apod.), kroužky jsou pro rodiče zdarma
- spolupráce s rodiči a osvětová činnost pro ně
- průběžné sledování klimatu školy, podmínek jednotlivých třídních kolektivů, mapování výskytu sociálně patologických jevů, vyhledávání a včasné zákroky
- diferenciací v preventivních aktivitách
- poskytování poradenských služeb a zajištění poradenských služeb v pedagogicko psychologických poradnách a speciálních pedagogických centrech

Vztah učitel – žák

Budujeme vzájemnou důvěru mezi učitelem a žákem. Žák ví, že se může na učitele obrátit a bude respektován jeho názor, jeho potřeby. Zároveň je nutné, aby žák respektoval osobnost učitele a uvědomoval si své povinnosti, sám pomáhal s řešením. Slušnost na obou stranách je první předpoklad úspěchu. Učitel se zajímá o žáka, podněcuje dialog. Učitel získává důvěru žáka i prostřednictvím budování vztahu s rodinou a sociálním prostředím žáka. Při řešení problémů je učitel otevřen komunikaci s žákem, s rodičem, širší rodinou, ostatními pedagogy, výchovnými poradkyněmi atd. Na základě dosažení dohody o společných cílech a postupech dochází k celkové a jednotné podpoře žáka.

Pedagogická diagnostika

Učitel věnuje pozornost žákům, registruje signály o možném problému žáka a hledá příčiny a vhodné formy nápravy. Pokud je třeba, spolupracuje s rodiči a výchovným poradcem, který se zapojí do diagnostického a terapeutického procesu. Případně je využíváno dalších odborných institucí (PPP, SVP, sociální odbor)

Individualizované hodnocení, sebehodnocení, zpětná vazba skupiny

Žáci dostávají komplexní zpětnou vazbu od učitele. Jsou informováni o svém pokroku i nedostatcích. Je oceňováno úsilí žáka a míra jeho pokroku bez srovnávání s výkonem ostatních. Je podporován jeho individuální talent a zájem. Diferenciace výuky může probíhat prostřednictvím práce ve skupinách podle zaměření žáka. Pomáháme žákovi vybudovat si důvěru v sebe, ve vlastní síly, pozitivní vztah k okolnímu světu.

4. Cíle PP

Cílem „ Preventivního programu“ je vytvářet kvalitní mezilidské vztahy ve škole, pracovat nadále v přátelském klimatu školy a prevencí předcházet sociálně negativním jevům. Cílená a programově zaměřená práce s třídním kolektivem pomůže vytvářet kamarádské a nezávadné prostředí ve třídě. V letošním školním roce se ještě více zaměříme na osobnostní a sociální výchovu, zejména na budování kladných postojů a zlepšení komunikace. Chceme vést žáky ke zdravému životnímu stylu a za velmi důležité považujeme také zlepšení spolupráce s rodiči. I nadále budeme podporovat ty metody a formy práce, které povedou ke zlepšování vztahů mezi žáky, ke zlepšování jejich chování mezi sebou, ale i k dospělým osobám. Budeme u žáků pěstovat pocit větší zodpovědnosti za své jednání.

Dlouhodobé cíle (jsou obsahem Školní preventivní strategie)

- □ zvyšovat sociální kompetence – rozvíjet sociální dovednosti, které napomáhají efektivní orientaci v sociálních vztazích, odpovědnost za chování a uvědomit si důsledky jednání, pochopit pojem sebeúcta, vést žáky k sebeúctě a hledat způsoby, jakými lze sebeúctu podpořit
- posilovat komunikační dovednosti – zvyšovat schopnost řešit problémy, konflikty, adekvátní reakce na stres, neúspěch, kritiku

- vytvářet pozitivní sociální klima – pocit důvěry, bez nadměrného tlaku na výkon, zařazování do skupiny a práce ve skupině vrstevníků, vytvoření atmosféry pohody a klidu, bez strachu a nejistoty
- formovat postoje ke společensky akceptovaným hodnotám – pěstování mravních a morálních hodnot apod.
- formovat takovou osobnost žáka, která je s ohledem na svůj věk schopná orientovat se v dané problematice, zkoumat ji, vyhodnocovat, ptát se, dělat závěry a rozhodnutí
- vést žáky k odpovědnosti za své zdraví
- vytvářet kvalitní mezilidské vztahy
- ukázat žákům zdravý způsob života a nabídnou možnosti, jak trávit volný čas
- vést žáky k jasnému odmítnutí všech projevů agresivity a destruktivního chování
- motivovat učitele ke spolupráci na programu
- motivovat rodiče ke spolupráci na programu
- zlepšení informovanosti žáků, rodičů i pedagogů v oblasti prevence rizikového chování

Krátkodobé cíle

- nácvik praktických dovedností, vytváření pozitivních návyků
- nácvik sociálních a komunikačních dovedností pro zvládnutí a prevenci konfliktů - nápodoba i záměrný nácvik, využití skutečných konfliktních situací, využití scének a dramatizací
- zlepšení informovanosti žáků, rodičů i pedagogů v oblasti prevence sociálně patologických jevů
- vytvářet kvalitní mezilidské vztahy
- předcházet sociálně negativním jevům

- vytvářet dohody a pravidla - vytvářet je společně se všemi, kterých se to týká
- □ cílená pozitivní pozornost - všimnout si žáků v situacích, kdy se chovají správně
- □ dávat prostor pro organizované a plánované činnosti i pro neorganizované a neplánované činnosti pro volný čas
- □ navázat kvalitnější komunikaci s rodiči - zlepšení spolupráce škola-rodina, učitel-žák-rodí

5. Vymezení cílové populace

PP je zaměřen především na všechny **žáky** 1. - 9. ročníku základní školy a děti navštěvující MŠ, se zvláštním přihlédnutím k dětem ze sociálně slabšího a málo podnětného rodinného prostředí, k dětem s nedostatečným prospěchem a s některými typy specifických vývojových poruch chování.

Pedagogičtí pracovníci jsou seznámeni s „Preventivním programem“, upozornění na některé informační zdroje (např. webové stránky msmt.cz, odrogach.cz...) a pravidelně se účastní vybraných vzdělávacích akreditovaných akcí. Další vzdělávání je zaměřeno především na začínající pedagogy a pedagogy bez odborné kvalifikace. Intenzivní vzdělávací aktivity jsou směřovány k pracovníkům, kteří zajišťují činnost školního poradenského pracoviště – výchovný poradce, metodik prevence.

Z hlediska pedagogů a rodičů bychom rádi zajistili včasné rozpoznání a zajištění intervence v případech výskytu rizikového chování.

Koordinace preventivních aktivit

Školní metodik prevence a výchovná poradkyně

- zajišťují spolupráci:
 - mezi pedagogickými pracovníky a třídními učiteli
 - mezi učiteli a rodiči
 - s Pedagogicko psychologickou poradnou v Kolíně

- mezi školou a společenskými organizacemi v obci
- s Policií ČR
- s ostatními organizacemi v rámci regionu, které se zabývají oblastí primární prevence
- s ostatními základními školami v regionu
- informují pedagogické pracovníky o metodických materiálech v dané problematice a metodicky je vedou
- spolupracují v oblasti prevence sociálně patologických jevů
- seznamují pedagogy s metodickými materiály k dané problematice
- koordinují své plány práce
- podílí se na organizaci soutěží
- koordinují volnočasové aktivity

6. Vlastní preventivní aktivity a časový harmonogram

Klíčové oblasti

- Oblast přírodovědná (např. biologie člověka, fyziologie, biologické účinky drog, chemické aspekty drog atd.)
- Oblast zdravého životního stylu (např. výchova ke zdraví, osobní a duševní hygieně, podmínky správné výživy, volný čas apod.)
- Oblast společenskovední (proces socializace jedince, užší a širší společenské prostředí, jedinec ve vzájemné interakci se sociálním prostředím apod.)
- Oblast rodinné a občanské výchovy (postavení rodiny ve společnosti, vedení domácnosti, správná výživa, zdravý vývoj a příprava na život, formy komunikace, zvyšování sociální kompetence dětí a mládeže, subjekty participující v oblasti prevence drog atd.)

- Oblast sociálně právní (právní aspekty drog, práva dítěte, význam a cíle reklamy apod.)
- Oblast rizikového chování (postoj společnosti ke zneužívání drog, delikventní chování, kriminalita, xenofobie, šikanování, rasismus apod.)
- Volnočasové aktivity

Mateřská škola

Jednotlivá témata, která se týkají prevence rizikového chování, se prolínají různými činnostmi mateřské školy. Jsou přizpůsobována aktuálním potřebám konkrétních věkových skupin MŠ, konkrétním situacím. Učitelky MŠ citlivě komunikují s dětmi o preventivních tématech, navozují přátelskou atmosféru a budují důvěru mezi pedagogy a dětmi. V závislosti na aktuální nabídce jsou pro děti pořádány besedy, exkurze apod.

Důležitým prvkem předškolní prevence je rovněž nastartování zájmu dětí o vhodné volnočasové aktivity. V rámci školy mohou děti navštěvovat vybrané kroužky (s ohledem na věk), účastní se celoškolských akcí i projektů.

První stupeň základní školy

1. – 2. ročník

- zvyšování zdravého sebevědomí žáků
- zkoumání a uvědomování si vlastní osobnosti
- vnímání individuálních odlišností dětí mezi sebou a přijímání těchto jevů
- nácvik vzájemné úcty, sebeúcty a důvěry
- rozvoj schopnosti diskutovat, komunikovat, řešit problémy a konflikty
- rozvoj schopnosti klást otázky, umění vyjádřit svůj názor, umění říci „ne“
- bezpečně rozlišovat dobré a špatné
- komunikace probíhá na téma rodina a mezilidské vztahy, trávení volného času
- třídní učitel podporuje pozitivní aktivity u dětí

Primární prevence je upevňována především v hodinách prvouky, českého jazyka a výchov.

3. – 5. ročník

- pozitivní ovlivnění zdraví žáků, které je chápáno jako stav tělesné, duševní a sociální pohody
- prožívání sebe jako individuality, ale v kontextu s druhými lidmi, okolním světem, ochrana své identity, svého já
- osvojení si dovednosti řešit stres a k dodržování životosprávy
- schopnost pracovat v kolektivu
- uvědomění si co tělu prospívá
- posilování schopnosti vypořádat se s odmítnutím, zklamáním, selháním
- informace o škodlivosti některých látek - alkoholu, cigaret, drog
- komunikace na téma parta, přátelství
- vysvětlení rozdílu mezi šikanou a škádlením

Druhý stupeň základní školy

Přechod na druhý stupeň základní školy přináší řadu změn a z nich vyplývajících zátěžových situací – změna třídního učitele, střídání vyučujících v jednotlivých předmětech, odchod některých spolužáků (víceletá gymnázia, sportovní třídy apod.) a zvýšené nároky na objem a strukturu učiva. V tomto věkovém období dochází k celé řadě fyzických a psychických proměn a je tedy obdobím rizikovým pro nástup sociálně patologických jevů.

6. – 7. ročník

- vytváření a prohlubování vztahu důvěry mezi žáky a učiteli a mezi žáky navzájem
- stanovení pravidel soužití třídy
- formování skupiny, která je pro žáky bezpečným místem, která jim pomůže vyhnout se rizikovému společensky nežádoucímu chování – šikanování, užívání alkoholu a drog, vzniku různých typů závislostí apod.
- hlubší vzájemné poznávání účastníků

- upevňování kolektivních vztahů se včasným odhalením nežádoucích projevů rizikového chování
- trénink obrany před manipulací, s uměním říci „ne“
- trénink odpovědnosti za vlastní rozhodnutí
- zvládání náročných fyzických a duševních situací
- umění vyrovnat se s neúspěchem
- informace o škodlivosti kouření a alkoholu
- negativní vlivy návykových látek na rodinu a jednotlivce

8. ročník

- upevňování vztahů v komunitě vrstevníků
- rozvoj schopností přijímat svobodná a odpovědná rozhodnutí
- nácvik efektivní komunikace na základě vlastních prožitků
- nácvik řešení zátěžových situací
- zvýšení schopnosti odolávat nebezpečím, krizím, stresu, zátěžovým situacím (včetně odmítání alkoholu, drog, nikotinu, nevhodných způsobů chování)
- přehled životních rizik
- společenské vztahy (rasismus, apod..)
- modelové, projektové situace poskytující návody k řešení problémů
- negativní vlivy návykových látek na rodinu a jednotlivce

9. ročník

- mapování a fixace dosažených výsledků osobnostního a sociálního rozvoje
- žáci jsou plně informováni v oblasti drog a vědí, kde hledat odbornou pomoc
- orientace v trestní odpovědnosti za přečiny a porušení zákonů
- nácvik modelových situací

ROČNÍK	PŘEDMĚT	TÉMA
1. - 3.	Prvouka	<p><u>škola</u> - prostředí školy, činnosti ve škole, okolí školy, bezpečná cesta do školy, riziková místa a situace</p> <p><u>rodina</u> – vztahy</p> <p><u>soužití lidí</u> - mezilidské vztahy, komunikace</p> <p><u>chování lidí</u> - vlastnosti lidí, pravidla slušného chování, ohleduplnost, etické zásady, zvládání vlastní emocionality, rizikové situace, rizikové chování, předcházení konfliktům</p> <p><u>právo a spravedlnost</u> - základní lidská práva a práva dítěte, práva a povinnosti žáků školy</p> <p><u>základní globální problémy</u> – významné sociální problémy, problémy konzumní společnosti, nesnášenlivost mezi lidmi, globální problémy přírodního prostředí</p> <p><u>péče o zdraví</u> - zdravý životní styl, denní režim, správná výživa, ochrana před infekcemi přenosnými krví/hepatitida, HIV/AIDS, drobné úrazy a poranění, prevence nemocí a úrazů, první pomoc při drobných poraněních, osobní, intimní a duševní hygiena</p> <p><u>základy sexuální výchovy</u></p> <p><u>návykové látky a zdraví</u> – návykové látky, hrací automaty a počítače, závislost, odmítání návykových látek, nebezpečí komunikace prostřednictvím elektronických médií</p> <p><u>osobní bezpečí</u> – krizová situace – vhodná a nevhodná místa pro hru, bezpečné chování v rizikovém prostředí, označování nebezpečných látek, bezpečné chování v silničním provozu, dopravní značky, předcházení rizikovým situacím v dopravě a v dopravních prostředcích (bezpečnostní prvky), šikana, týrání, sexuální a jiné zneužívání, brutalita a jiné formy násilí v médiích</p>
4. - 5.	Přírodověda	<p><u>rodina</u> – vztahy</p> <p><u>soužití lidí</u> - mezilidské vztahy, komunikace</p> <p><u>chování lidí</u> - vlastnosti lidí, pravidla slušného chování, ohleduplnost, etické zásady, zvládání vlastní emocionality, rizikové situace, rizikové chování, předcházení konfliktům</p>

		<p><u>právo a spravedlnost</u> - základní lidská práva a práva dítěte, práva a povinnosti žáků školy</p> <p><u>kultura</u> - masová kultura a subkultura</p> <p><u>základní globální problémy</u> - významné sociální problémy, problémy konzumní společnosti, nesnášenlivost mezi lidmi</p> <p><u>péče o zdraví</u> - zdravý životní styl, správná výživa, nemoci přenosné a nepřenosné, ochrana před infekcemi přenosnými krví (hepatitida, HIV/AIDS), drobné úrazy a poranění, prevence nemocí a úrazů</p> <p>partnerství, manželství, rodičovství, základy sexuální výchovy – rodina, vztahy v rodině, partnerské vztahy, osobní vztahy, etická stránka vztahů, etická stránka sexuality</p> <p><u>návykové látky a zdraví</u> – návykové látky, hrací automaty a počítače, závislost, odmítání návykových látek, nebezpečí komunikace prostřednictvím elektronických médií</p> <p><u>osobní bezpečí, krizové situace</u> – vhodná a nevhodná místa pro hru, bezpečné chování v rizikovém prostředí, označování nebezpečných látek; bezpečné chování v silničním provozu, dopravní značky; předcházení rizikovým situacím v dopravě a v dopravních prostředcích (bezpečnostní prvky), šikana, týrání, sexuální a jiné zneužívání, brutalita a jiné formy násilí v médiích</p>
6. ročník	Občanská a etická výchova	<p><u>rodina</u> - vztahy a rodinné problémy</p> <p><u>volný čas a jeho využití</u></p> <p>Komunikace, sebepojetí, sebehodnocení, pozitivní hodnocení druhých, akceptace druhého</p> <p><u>kultura</u> - podoby a projevy kultury, vandalismus, masová kultura, prostředky masové komunikace, vliv masmédií na život člověka</p>
7.ročník	Občanská a etická výchova	<p><u>vlast</u> – nacionalismus apod.</p> <p><u>kultura</u> - Podoby a projevy kultury, vandalismus, Masová kultura, prostředky masové komunikace, vliv masmédií na život člověka</p>

8. ročník	Občanská a etická výchova	<p>Základní lidská práva, práva dítěte, úprava lidských práv a práv dítěte v dokumentech, poškozování lidských práv, diskriminace</p> <p>Právo - protiprávní jednání, právo v každodenním životě, člověk v právních vztazích</p>
9. ročník	Občanská a etická výchova	<p>Lidská setkání, podobnosti a odlišnosti lidí přirozené sociální rozdíly mezi lidmi, problémy lidské nesnášenlivosti</p> <p><u>vztahy mezi lidmi</u> - mezilidská komunikace; konflikty v mezilidských vztazích</p> <p>Životní názor, víra, náboženství, sekty, svoboda a tolerance, závislost a samostatnost</p> <p>Asertivní chování a dovednosti, asertivní techniky, práce s afekty, zvládání strachu a hněvu, usměrňování emocí a jejich přiměřené vyjádření</p> <p>Média</p>
9. ročník	Chemie	<p><u>chemie v životě člověka</u> - léčiva, návykové látky, drogy</p>
6. ročník	Výchova ke zdraví	<p><u>co víme o zdraví</u> - zdraví, zdravý způsob života</p> <p><u>jak pečovat o zdraví</u> - jak se chránit před úrazem, nebezpečné látky, nebezpečný internet</p> <p><u>zdraví na talíři</u> - zásady zdravé výživy</p> <p><u>dospívání</u> – období velkých proměn, změny v období dospívání, sexualita jako součást formování osobnosti, zdrženlivost.</p> <p><u>riskovat se nevyplácí</u> - rizika ohrožující zdraví, kouření, pití alkoholu (škodlivé účinky na zdraví), HIV (AIDS) – cesty přenosu, odmítání návykových látek, návykové látky a zákon</p> <p><u>nenechat si ublížit</u> - bezpečné chování při různých činnostech s vrstevníky, projevy násilí – agresivita, šikanování, kriminalita mládeže, týrání a zneužívání dětí, brutalita a jiné formy násilí, linky důvěry, rizika dopravy</p>
8. ročník	Biologie člověka	<p><u>pohlavní soustava</u> - nebezpečí přenosu pohlavních chorob</p> <p><u>vývoj jedince</u> - návykové látky a jejich nebezpečí</p> <p><u>zdraví a nemoc</u> – úrazy, bezpečné chování v dopravě</p>

		<p><u>výživa jako součást životního stylu</u> - poruchy příjmu potravy</p> <p><u>reprodukční zdraví a sexuální dospívání</u> - sexualita, pohlavní styk, rizika ohrožující reprodukční zdraví, předčasná sexuální zkušenost a její rizika, choroby přenosné pohlavním stykem, rizikové chování a ochrana před nákazou, promiskuita, sexuální zneužívání, sexuální orientace, poruchy pohlavní identity, sexuální deviace, sexualita a zákon, základní principy odpovědného sexuálního chování</p> <p><u>jak si lépe porozumět</u> – sebepojetí, komunikace</p> <p><u>dospělost a odpovědnost</u> - prostředí, plánování rodičovství, antikoncepce, předčasné ukončení těhotenství, odpovědné rodičovství</p>
ŠD		<p><u>doprava</u> – rizikové chování</p> <p><u>zdraví</u> – úrazy, návykové látky</p> <p><u>prevence</u> – rizikové chování, čemu se vyvarovat, chování</p> <p><u>využívání volného času</u></p>

V letošním školním roce budeme v oblasti prevence rizikového chování spolupracovat s Prostorem plus o.p.s. Cílem programů je předejít společensky nežádoucím jevům na cílovou skupinu. Mezi tyto projevy patří především negativismus, záškoláctví, ostrakismus, závislostní chování, rizikové formy sebeprosazení, sebepoškozování, rasismus a xenofobie, projevy násilí a agrese, pornografie a další. Programy primární prevence usilují o to, aby cílová skupina získala znalosti, dovednosti a postoje podporující zdravý životní styl a aby tyto nástroje dokázala uplatnit ve svém chování nejen v době realizace programu, ale i v budoucnu. Základem těchto programů je otevřená komunikace, dlouhodobost, srozumitelnost, pružnost, důvěryhodnost a spoluodpovědnost. Pracuje se formou komunitního kruhu, který je vhodný pro rozvoj vztahů mezi žáky i žáky a učitelem s cílem vytváření bezpečného klimatu třídy a pocitu bezpečí u každého žáka. Pozitivní vazby v kolektivu přináší možnost zažít společně pocit úspěchu a zvládnout případný neúspěch, podporují rozvoj jednotlivců uvnitř skupiny. Účelem a cílem těchto programů je, aby si žáci uvědomili nebezpečí, která se

skrývají za jakýmkoliv rizikovým chováním a zároveň, aby si uvědomili svoji hodnotu, svoji důstojnost a svoje právo být chráněni, přijímáni a respektováni.

Jedná se o **Programy dlouhodobé všeobecné primární prevence** v 6., 7. a 8. třídě v rozsahu tří vyučovacích hodin a dvou dvacetiminutových konzultací s třídním učitelem před a po každém bloku primární prevence. V každé třídě budou realizovány 3 bloky, celkem proběhne 9 bloků dlouhodobé všeobecné primární prevence.

Na prvním stupni budeme spolupracovat s organizací **Jules a Jim, občanské sdružení – Česká koalice proti tabáku**. Programy se zaměřují na utváření takového životního postoje, do kterého užívání tabákových výrobků nepatří. Téma žáci zkoumají po stránce zdravotní, sociální, ekonomické, přiměřeně jejich kognitivní zralosti.

Součástí preventivního programu je seminář pro pedagogy zaměřený na šikanu, kyberšikanu. Témata budou pružně reagovat na aktuální stav a situaci ve škole či třídě, které bude nutné řešit.

Nedílnou součástí našeho PP jsou jednorázové akce probíhající během školního roku. Jedná se např. o sportovní dny/podzimní, zimní a jarní den/, o lyžařský kurz, o sběr papíru, o filmová a divadelní představení, o nejrůznější výlety, besedy/např. S pamětníky/, o adaptační kurzy – spaní ve škole a další.

Na konec školního roku je opět naplánován příměstský tábor s bohatou nabídkou nejrůznějších aktivit a činností.

7. Metody práce

Skupinová práce

Žáci velkou část vyučování spolupracují - ve dvojicích, ve skupinách, ve skupinách napříč třídami. Učitel věnuje pozornost spolupráci ve skupinách, podporuje naslouchání, zapojení všech členů skupiny, reflektuje s žáky skupinovou práci a podporuje tak rozvoj kompetencí týmové práce, řešení konfliktu (učitel podporuje odpovědnost žáka za řešení konfliktu). Žáci se učí vést diskuzi, vyjadřovat své názory, naslouchat druhým a vhodným způsobem reagovat na kritiku. Jednou z možností je například vedení komunitního kruhu,

ve kterém má každý právo diskutovat na základě pravidel diskuse, sdílet své pocity, obavy, radosti, zážitky, podněty k životu třídy, klást otázky.

Projektové vyučování a celoškolní projekty

V rámci projektů se žáci mohou blíže seznámit s děním kolem sebe a aktuálními tématy. Umožňuje intenzivní spolupráci tříd. Celoškolní projekt jako je např. „Den draka,“ který podporuje spolupráci žáků napříč třídami a napříč ročníky. Žáci se navzájem poznávají a dokáží tak spolupracovat starší s mladšími. Je to podstatný prvek prevence šikany starších žáků vůči mladším.

Besedy

Interaktivní programy

Nácviky jednotlivých situací

8. Další aktivity školy

Nabídka volnočasových aktivit v rámci školy

- aerobik
- florbal – pro mladší žáky
- florbal – pro starší žáky
- cykloturistický kroužek
- hudebně pohybový kroužek
- sportovní hry
- kopaná
- judo
- flétna I., II.
- výtvarný kroužek
- jazykový kroužek /logopedie/

-keramika

-anglický jazyk / 1. a 2. třída/

-anglický jazyk pro nejmenší / MŠ

9. Spolupráce s rodiči a veřejností

Komunikace s rodiči, veřejností

Učitelé nabízejí všem rodičům možnost individuální konzultace. Děti i rodiče jsou seznámeni s konzultačními hodinami všech učitelů, zároveň ale vědí, že v závažných případech se lze obrátit na pedagoga ihned, ten zváží situaci a dle závažnosti ji řeší.

Rodiče mají také možnost navštívit i výuku – „Den otevřených dveří“ a poznávají tak prostředí školy a lépe tak chápou potřeby svých dětí ve škole.

Všechny akce jsou pořádány ve spolupráci škola – rodina – obec. Snažíme se zapojit do života školy žáky – pedagogy – provozní zaměstnance – rodiče – občany. Program je koncipován tak, aby vždy podtrhl aktuální situaci. Např. Den draka – Drakiáda – podzimní tradice, Vánoční či velikonoční jarmark – tradice trhů na vesnici, Zpívání v kostele. Rodiče jsou o programu informováni především prostřednictvím webových stránek a mohou se zapojit do projektů.

10. Kontakty s jinými organizacemi

Oblast školství

	Adresa	Telefon	e-mail
Pedagogicko – - psychologická poradna	Jaselská 826 280 02 Kolín	321 722 116	jstetinova@ppp.cz ppp.kolin@pppkolin.cz
Metodik prevence – při PPP – p. Svobodová	Jaselská 826 280 02 Kolín	321 722 116	

Oblast zdravotnictví

	Adresa	Telefon	e-mail
dětský lékař	viz Bakalář		

Oblast sociálních věcí

	Adresa	Telefon	e-mail
sociální odbor, kurátoři – Městský úřad Kolín: OSPOD - Mgr. Malá	Karlovo náměstí 78 280 02 Kolín I	321 748 101	iveta.mala@mukolin.cz
sociální odbor, kurátoři – Městský úřad Kutná Hora – p. Kopecká	Radnická 178, Kutná Hora	327 710 280	

Policie ČR, Městská policie

	Adresa	Telefon	e-mail
PIS Policie ČR Kolín	K Dílnám 684, 280 02 Kolín IV	974 874 207 724 159 411	krpstc.pis.kolin@mvcz.cz
Obvodní oddělení Policie ČR	Flosova 498, 28126 Týnec n. Labem	321781114, popř.158	

11. Školní program proti šikanování

Cílem tohoto programu je na základě metodického pokynu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k řešení šikanování ve školách a školských zařízeních Č. j. MSMT- 22294/2013-1 poskytnout pedagogickým pracovníkům základní informace především k samotnému řešení tohoto vysoce rizikového chování. Text metodického pokynu je provázán s Metodickým doporučením k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních, čj. 21291/2010-28 ve znění pozdějších úprav (dále jen „metodické doporučení“), ve kterém lze nalézt komentáře k metodickým postupům a užitečná metodická vodítka pro diagnostiku a nápravu v podobě tabulek.

Školní program proti šikanování je nejúčinnějším způsobem, jak ochránit děti před šikanou. Zahrnuje v sobě metody řešení a další opatření zaměřená přímo na nápravu

šikanování. Předpokladem jeho fungování je dobrá všeobecná prevence rizikového chování ve škole.

Charakteristika šikanování

Šikanování je mimořádně nebezpečná forma násilí (agrese), která ohrožuje naplňování zásad a cílů vzdělávání ve škole a školském zařízení (dále jen „škola“). V místech jejího výskytu dochází ke ztrátě pocitu bezpečí žáků, který je nezbytný pro harmonický rozvoj osobnosti a efektivní výuku. Na rozdíl od jiných druhů násilí, se kterými se setkáváme ve školním prostředí, je šikana zvlášť zákeřná, protože často zůstává dlouho skrytá. Tak i při relativně malé intenzitě šikany může u jejích obětí docházet k závažným psychickým traumatům s dlouhodobými následky a k postupné deformaci vztahů v kolektivu. Vzhledem k tomu, že šikana se v zárodečných stádiích více či méně vyskytuje téměř v každé škole, je potřeba věnovat tomuto jevu zvláštní pozornost. Důraz je třeba klást na budování otevřených, kamarádských a bezpečných vztahů mezi žáky ve třídě a samozřejmě i mezi všemi členy společenství školy. Je důležité, aby pedagogové uměli rozpoznat a řešit počáteční stadia šikanování. V případě rozvinutí pokročilé šikany je nutná spolupráce školy s odborníky ze specializovaných zařízení. Zajištění ochrany dětí před šikanou vyžaduje další vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti problematiky šikanování, neboť běžné pedagogické postupy selhávají.

Šikanování je jakékoliv chování, jehož záměrem je ublížit, ohrožit nebo zastrašovat žáka, případně skupinu žáků. Spočívá v cílených a opakovaných fyzických a psychických útocích jedincem nebo skupinou vůči jedinci či skupině žáků, kteří se neumí nebo z nejrůznějších důvodů nemohou bránit. Zahrnuje jak fyzické útoky např. v podobě bití, vydírání, loupeží, poškozování věcí, tak i útoky slovní v podobě nadávek, pomluv, vyhrožování či ponižování. Šikana se projevuje i v nepřímé podobě jako demonstrativní přehlížení a ignorování žáka či žáků třídní nebo jinou skupinou spolužáků. Rovněž se může realizovat prostřednictvím elektronické komunikace, jedná se o tzv. kyberšikanu.

Kyberšikana je jednou z forem psychické šikany. Je to zneužití ICT (informačních a komunikačních technologií), zejména pak mobilních telefonů a internetu, k takovým činnostem, které mají někoho záměrně ohrožit, ublížit mu. Podobně jako u šikany tváří v tvář se jedná o úmyslné chování, kdy je oběť napadána útočníkem nebo útočnicí. Povaha

a provedení útoků pak určuje její závažnost.

Důležité znaky šikanování: záměrnost, cílenost, opakování (není podmínkou), nepoměr sil, bezmocnost oběti, nepříjemnost útoku, samoučelnost agrese.

Za šikanování se nepovažuje škádlení a agrese, která nemá znaky šikanování (opakování, záměrnost atd.). Například, když se tzv. „poperou“ dva přibližně stejně silní žáci kvůli dívce, která se jim oběma líbí, nejde o šikanování, protože tu chybí nepoměr sil, kdy oběť se neumí nebo z různých příčin nemůže bránit (podrobněji viz metodické doporučení).

Kyberšikanou není oprávněná kritika na internetu bez zlého úmyslu, bez nadávek a ponižování. Termínem kyberšikana neoznačujeme rovněž vzájemné internetové psychické násilí a ani věcný konflikt (i opakovaný) mezi rovnocennými partnery.

Od kyberšikany je potřeba odlišovat příbuzné fenomény, které jsou často s kyberšikanou provázány nebo se s ní částečně překrývají, nicméně samy o sobě označují jiný typ násilného chování. Patří mezi ně například happy slapping, sexting, hoax, spam, cyberstalking, flaming, phishing (podrobněji viz metodické doporučení, příloha č. 7 – Kyberšikana).

Projevy šikanování

Šikanování má ve svých projevech velice různou podobu. Mezi základní formy šikany podle typu agrese – typu nebo prostředku týrání patří:

- fyzická agrese, přímá a nepřímá (patří sem i krádeže a ničení majetku oběti);
- verbální šikana, přímá a nepřímá – psychická šikana (součástí je i kyberšikana, děje se pomocí informačních a komunikačních technologií);
- smíšená šikana, kombinace psychické a fyzické šikany (násilné a manipulativní příkazy apod.).

Podstatnou vlastností šikany je skrytost. Ta je dána tím, že často odhalení zejména pokročilé šikany brání z rozličných důvodů a pohnutek všichni účastníci vyšetřování včetně oběti. Z tohoto důvodů je důležité umět rozpoznat přímé a nepřímé signály šikany.

Při vlastní diagnostice šikany je třeba zkoumat tento fenomén ze tří praktických pohledů - jako nemocné chování, závislost a poruchu vztahů ve skupině (podrobné informace

viz metodické doporučení).

Příklady nepřímých a přímých znaků šikanování

Přímé varovné signály šikanování mohou být např.:

- posměšné poznámky na adresu žáka, pokořující přezdívka, nadávky, ponižování, hrubé žerty na jeho účet;
- kritika žáka, výtky na jeho adresu, zejména pronášené nepřátelským až nenávislným, nebo pohrdavým tónem;
- nátlak na žáka, aby dával věcné nebo peněžní dary šikanujícímu nebo za něj platil;
- příkazy, které žák dostává od jiných spolužáků, zejména pronášené panovačným tónem;
- skutečnost, že se žák podřizuje ponižujícím a panovačným příkazům spolužáků;
- nátlak na žáka k vykonávání nemorálních až trestných činů či k nucení spoluúčasti na nich;
- honění, strkání, šťouchání, rány, kopání, které třeba nejsou zvláště silné, ale je nápadné, že je oběť neoplácí;
- rvačky, v nichž jeden z účastníků je zřetelně slabší a snaží se uniknout;
- žák se snaží bránit cestou zvýšené agrese, podrážděnosti, odmítání učitelům apod.

Nepřímé varovné signály šikanování mohou být např.:

- žák je o přestávkách často osamocený, ostatní o něj nejeví zájem, nemá kamarády;
- při týmových sportech bývá jedinec volen do družstva mezi posledními;
- při přestávkách vyhledává blízkost učitelů;
- má-li žák promluvit před třídou, je nejistý, ustrašený;
- působí smutně, nešťastně, stísněně, mívá blízko k pláči;
- stává se uzavřeným;

- jeho školní prospěch se někdy náhle a nevysvětlitelně zhoršuje;
- jeho věci jsou poškozené nebo znečištěné, případně rozházené;
- zašpiněný nebo poškozený oděv;
- stále postrádá nějaké své věci;
- odmítá vysvětlit poškození a ztráty věcí nebo používá nepravděpodobné výmluvy;
- mění svoji pravidelnou cestu do školy a ze školy;
- začíná vyhledávat důvody pro absenci ve škole;
- odřeniny, modřiny, škrábance nebo řezné rány, které nedovede uspokojivě vysvětlit.

POZN: (Zejména je třeba věnovat pozornost mladším žákům nově zařazeným do třídy, neboť konflikty v době adaptace nových žáků nejsou vzácností!)

Rodiče žáků by si měli všimnout především těchto možných signálů šikanování:

- za dítětem nepřicházejí domů spolužáci nebo jiní kamarádi;
- dítě nemá kamaráda, s nímž by trávil volný čas, s nímž by si telefonovalo apod.;
- dítě není zváno na návštěvu k jiným dětem;
- nechce jít ráno do školy (zvláště když dříve mělo dítě školu rádo). Dítě odkládá odchod z domova, případně je na něm možno pozorovat i strach;
- ztráta chuti k jídlu;
- dítě nechodí do školy a ze školy nejkratší cestou, případně střídá různé cesty, prosí o dovoz či odvoz autem;
- dítě chodí domů ze školy hladové (agresoři mu berou svačinu nebo peníze na svačinu);
- usíná s pláčem, má neklidný spánek, křičí ze snu, např. "Nechte mě!";
- dítě ztrácí zájem o učení a schopnost soustředit se na ně;
- dítě bývá doma smutné či apatické nebo se objevují výkyvy nálad;
- zmínky o možné sebevraždě;
- odmítá svěřit se s tím, co ho trápí;

- dítě žádá o peníze, přičemž udává nevěrohodné důvody (například opakovaně říká, že je ztratilo), případně doma krade peníze;
- dítě nápadně často hlásí ztrátu osobních věcí;
- dítě je neobvykle, nečekaně agresivní k sourozencům nebo jiným dětem, možná projevuje i zlobu vůči rodičům;
- dítě si stěžuje na neurčité bolesti břicha nebo hlavy, možná ráno zvrací, snaží se zůstat doma;
- své zdravotní obtíže může přehánět, případně i simulovat (manipulace s teploměrem apod.);
- dítě se vyhýbá docházce do školy;
- dítě se zdržuje doma více, než mělo ve zvyku

Odpovědnost školy

Škola má jednoznačnou odpovědnost za děti a žáky. V souladu s ustanovením § 29 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, jsou školy a školská zařízení povinny zajišťovat bezpečnost a ochranu zdraví dětí, žáků a studentů v průběhu všech vzdělávacích a souvisejících aktivit a současně vytvářet podmínky pro jejich zdravý vývoj a pro předcházení vzniku rizikového chování. Z tohoto důvodu pedagogický pracovník šikanování mezi žáky předchází, jeho projevy neprodleně řeší a každé jeho oběti poskytne okamžitou pomoc.

Škola má ohlašovací povinnost při výskytu šikany v následujících případech:

- dojde-li v souvislosti se šikanou k jednání, které by mohlo naplňovat znaky přestupku nebo trestného činu, obrací se škola na Policii ČR. Trestní oznámení je možné podat také na státní zastupitelství;
- dojde-li k šikaně v průběhu vyučování, s ním souvisejících činností anebo poskytování školských služeb, má škola povinnost tuto skutečnost oznámit zákonnému zástupci jak žáka, který byl útočníkem, tak žáka, který byl obětí. Tato povinnost vyplývá ze školského zákona (§ 21 odst. 2 školského zákona, dle něhož mají zákonní zástupci dětí a nezletilých žáků právo mj. na informace o průběhu a výsledcích vzdělávání dítěte či žáka a právo vyjadřovat se ke

všem rozhodnutím týkajícím se podstatných záležitostí jejich vzdělávání). Skutečnost, že dítě někoho šikanovalo nebo bylo šikánováno, lze chápat jako významnou skutečnost, která v průběhu vzdělávání nastala;

- škola ohlašuje orgánu sociálně právní ochrany dětí takové skutečnosti, které nasvědčují tomu, že dítě je v ohrožení buď proto, že ho ohrožuje někdo jiný nebo proto, že se ohrožuje svým chováním samo (viz § 6, 7 a 10 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů). V případě šikany se jedná o všechny případy, které škola oznámila policejnímu orgánu nebo státnímu zástupci a dále případy, které výše uvedeným nebyly oznámeny i přesto, že se stalo něco závažného, protože nebyl zákonný důvod.

Z hlediska zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „TZ“), může šikánování žáků naplňovat skutkovou podstatu trestných činů či provinění. Jedná se např. o: vydírání § 175 TZ, omezování osobní svobody § 171 TZ, zbavení osobní svobody § 170 TZ, útisku § 177 TZ, těžkého ublížení na zdraví podle § 145, ublížení na zdraví § 146 TZ, § 146a TZ, vraždy § 140 TZ, loupeže § 173 TZ, krádeže § 205 TZ, násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci § 352 TZ, poškození cizí věci § 228 TZ, znásilnění § 185 TZ, kuplířství § 189 TZ, pohlavního zneužití § 187 TZ, apod. + nebezpečné vyhrožování § 353 TZ, nebezpečné pronásledování § 354 TZ, mučení a jiného nelidského a krutého zacházení § 149 TZ.

Trestné činy ve vztahu ke kyberšikaně

Kyberšikana obdobně jako školní šikana sice není sama o sobě trestným činem ani přestupkem, ale její projevy mohou naplňovat skutkovou podstatu např. těchto trestných činů:

- nebezpečné pronásledování (stalking, § 354 TZ) – např. dlouhodobě opakované pokusy kontaktovat všemi dostupnými prostředky oběť, která proto pocítuje důvodné obavy o život nebo zdraví své či svých blízkých;
- účast na sebevraždě (§ 144 TZ) – např. zaslání SMS oběti s úmyslem vyvolat u ní rozhodnutí k sebevraždě;
- porušení tajemství dopravovaných zpráv (§ 182 TZ) – např. „odposlech“ odesílaného e-mailu;

- porušení tajemství listin a jiných dokumentů uchovávaných v soukromí (§ 183 TZ), např. zveřejnění fotografií z telefonu oběti;
- pomluva (§ 184 TZ) – např. vytvoření webových stránek zesměšňujících oběť.

Pedagogický pracovník, kterému bude znám případ šikanování a nepřijme v tomto ohledu žádné opatření, se vystavuje riziku trestního postihu pro neoznámení, případně nepřekažení trestného činu apod.

Minimální požadavky na školu pro řešení šikany

Aby škola mohla účinně a bezpečně zastavit již existující šikanování, měla by plnit tyto požadavky:

- ředitel školy je orientován v metodice, organizaci a právní problematice šikanování. Je to základní předpoklad, aby mohl vytvořit příznivé podmínky pro vyškoleného odborníka na řešení šikany a inicioval rozvíjení školního programu proti šikanování;
- škola má vyškoleného alespoň jednoho odborníka pro koordinaci a následně i pro řešení šikany (zpravidla školní metodik prevence). Pracovník pověřený řešením umí kvalifikovaně odhadnout stadium a formu šikany a rozhodnout, zda řešení zvládne škola sama nebo zda si povolá odborníka.
- škola spolupracuje s PPP, SVP a dalšími organizacemi a institucemi při řešení pokročilých a neobvyklých šikan, které sama nezvládne.
- škola aktivně spolupracuje s rodiči na ochraně dětí a žáků před šikanou.
- škola má ve školním řádu:
 - zakomponován kategorický zákaz chování mající charakter šikanování a opatření, která se váží k tomuto závažnému porušení školního řádu
 - zpracovaná pravidla používání informačních a komunikačních technologií, internetu a mobilních telefonů (během vyučování, o přestávkách, v prostoru školy). Součástí tohoto textu je i stanovení kázeňských opatření při nedodržování těchto pravidel
- ředitel školy zajistí v souladu s pracovním řádem dohled pedagogických pracovníků nad žáky ve škole před vyučováním a o přestávkách, na vytipovaných rizikových místech v prostorách školy;

- škola má zpracovaný plán dalšího vzdělávání pedagogů, zejména pracovníka pověřeného řešením šikany (zpravidla školního metodika prevence) a třídních učitelů v prevenci šikanování.

O vlastním programu proti šikanování

Vytváření školního programu proti šikanování je dlouhodobý a trvalý proces. Určují ho dva znaky – celoškolský rozměr a zaměření na specifickou prevenci. Aby škola děti účinně chránila před šikanováním, zapojí všechny pedagogické pracovníky. Zaměření na specifickou prevenci vypovídá, že se program věnuje výhradně řešení šikany, a to prostřednictvím specifické primární prevence a prevence sekundární.

Školní program proti šikanování má 13 komponent (hlavních součástí):

1. zmapování situace – viz. PP
2. motivování pedagogů pro změnu – průběžně
3. společné vzdělávání a supervize všech pedagogů – dle aktuálních možností, viz. MPP
4. užší realizační tým – ředitel školy, metodička prevence, výchovná poradkyně, třídní učitelé
5. společný postup při řešení šikanování – viz. níže
6. primární prevence v třídních hodinách;
7. primární prevence ve výuce;
8. primární prevence ve školních i mimoškolních programech mimo vyučování;
9. ochranný režim (smysluplný školní řád, účinné dohledy učitelů);
10. spolupráce s rodiči
11. školní poradenské služby
12. spolupráce se specializovanými zařízeními – viz. MPP
13. vztahy se školami v okolí (domluva ředitelů na spolupráci při řešení šikany, kdy se jí účastní žáci z různých škol).

Společný postup řešení při výskytu šikany ve škole (podrobněji viz metodické doporučení)

Proškolený pracovník, většinou školní metodik prevence, na podkladě kvalifikovaného odhadu stadia a formy šikanování rozhodne, zda řešení zvládne škola sama, nebo si povolá odborníka specialistu (viz tabulka níže). V případě, že jde o počáteční a obvyklou šikanu, kterou zvládne škola sama, odborník postupuje podle scénáře určeného pro tento typ šikanování. Pokročilé a komplikované šikany škola řeší ve spolupráci s odborníky z venku, zejména z PPP, SVP. Do komplikované šikany zařadíme především neobvyklé formy šikany. Dále sem zahrneme základní formy šikany, se kterými nemáme zkušenosti. Patří do nich šikany krajně ohrožující bezpečí pedagoga a život oběti, dále šikany se změnou v základním schématu. Prakticky jde zejména o nějakou zvláštnost u přímých a nepřímých účastníků šikany. Patří sem rovněž šikany s rozvinutým zakrývajícím systémem. Vážnou komplikací je intenzivnější závislostní vztah mezi oběťmi a agresory a vážnější dopady šikany na oběť - například známky úzkostné poruchy.

Šikanování je komplikovaný a paradoxní fenomén a běžné pedagogické postupy naprosto selhávají. Rovněž obecné a hotové kuchařky v podobě receptů nefungují, spíše ublíží, než pomohou.

Tabulka: Klasifikace scénářů pomoci podle cíle léčby, stadia a formy šikanování (Kolář, 2011)

(1) Situace, které zvládne škola sama

- (a) první pomoc pro obyčejnou počáteční šikanu;
- (b) celková léčba pro řešení prvních dvou stadií šikanování, RTP – Rámcový třídní program.

(2) Scénáře, kdy potřebuje škola pomoc zvenku

- (c) první pomoc pro komplikovanou počáteční šikanu;
- (d) první pomoc (krizové scénáře) pro obyčejnou pokročilou šikanu;
- (e) první pomoc (krizové scénáře) pro komplikovanou pokročilou šikanu, patří sem např. výbuch skupinového násilí, tzv. školní lynčování;
- (f) celková léčba pro třetí stadium šikanování s běžnou i komplikovanou formou.

Dva scénáře pro každou školu (podrobněji viz metodické doporučení)

Pro školu jsou určeny následující dva scénáře. První je určen pro řešení počáteční obyčejné šikany. Důvodem je fakt, že těchto obyčejných počátečních šikan je nejvíce a tvoří obrovské podhoubí pro rozbujení pokročilých a neobvyklých šikan. Druhý scénář je určený k řešení výbuchu skupinového násilí, tzv. školního lynčování. V tomto případě nelze čekat na odborníka-specialistu, protože je oběť ohrožena bezprostředně na zdraví a později je většinou nemožné případ vyšetřit. Škola proto nejprve zakročí sama, vyřeší akutní problém a později jej řeší za pomoci odborníka.

Scénář pro obyčejnou počáteční šikanu (Kolář, 2011)

1. odhad závažnosti onemocnění skupiny a stanovení formy šikany
2. rozhovor s informátory a oběťmi
3. nalezení vhodných svědků
4. individuální rozhovory se svědky (nepřípustné je společné vyšetřování agresorů a svědků, hrubou chybou je konfrontace oběti s agresory)
5. rozhovor s rodiči oběti
6. ochrana oběti
7. předběžná diagnóza a volba ze dvou typů rozhovoru:
 - rozhovor s oběťmi a rozhovor s agresory (směřování k metodě usmíření)
 - rozhovor s agresory (směřování k metodě vnějšího nátlaku)
8. realizace vhodné metody:
 - metoda usmíření
 - metoda vnějšího nátlaku (výchovní pohovor nebo výchovní komise s agresorem a jeho rodiči)
9. třídní hodina
 - efekt metody usmíření
 - oznámení potrestání agresorů
10. třídní schůzka

11. práce s celou třídou

Základní krizový scénář pro výbuch pokročilé šikany – Poplachový plán pro tzv. školní lynčování (Kolář, 2011)

A. První (alarmující) kroky pomoci

- zvládnutí vlastního šoku – bleskový odhad závažnosti a formy šikany;
- bezprostřední záchrana oběti, zastavení skupinového násilí.

B. Příprava podmínek pro vyšetřování

- zalarmování pedagogů na poschodí a informování vedení školy;
- zabránění domluvě na křivé skupinové výpovědi;
- pokračující pomoc oběti (přivolání lékaře);
- oznámení na policii, paralelně – navázání kontaktu se specialistou na šikanování, informace rodičům

C. Vyšetřování

- rozhovor s obětí a informátory;
- nalezení nejslabších článků nespolupracujících svědků;
- individuální, případně konfrontační rozhovory se svědky;
- rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi agresory, není vhodné konfrontovat agresora (agresory) s obětí (oběťmi).

D. Léčba

- metoda vnějšího nátlaku a změna konstelace skupiny.

Spolupráce se specializovanými institucemi

Při předcházení případům šikany a při jejich řešení je důležitá spolupráce vedení školy nebo školského zařízení, školního metodika prevence, výchovného poradce, event. školního psychologa, školního speciálního pedagoga nebo zástupce školy s dalšími institucemi a orgány zejména:

- v resortu školství – s PPP, SVP, speciálně pedagogickými centry (v případě integrovaných dětí na běžných školách);
- v resortu zdravotnictví – s pediatry a odbornými lékaři, dětskými psychology, psychiatry a zařízeními, která poskytují odbornou poradenskou a terapeutickou péči, včetně individuální a rodinné terapie;
- v resortu sociální péče – s oddělením péče o rodinu a děti, s oddělením sociální prevence (možnost vstupovat do každého šetření, jednat s dalšími zainteresovanými stranami, s rodinou)

Dle vyhlášky č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění vyhlášky č. 116/2011 Sb. je při poskytování poradenských služeb (tj. také při intervenčních programech) nutné žáky, včetně jejich zákonných zástupců, předem informovat o charakteru poradenské služby. Využívá se tzv. informovaný souhlas (viz § 1 odst. 3 vyhlášky č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění vyhlášky č. 116/2011 Sb.)

Dojde-li k závažnějšímu případu šikanování nebo při podezření, že šikanování naplnilo skutkovou podstatu trestného činu (provinění), ředitel školy nebo školského zařízení oznámí tuto skutečnost Policii ČR.

Ředitel školy oznámí orgánu sociálně-právní ochrany dítěte skutečnosti, které ohrožují bezpečí a zdraví žáka. Pokud žák spáchá trestný čin (provinění), popř. opakovaně páchá přestupky, ředitel školy zahájí spolupráci s orgány sociálně-právní ochrany dítěte bez zbytečného odkladu.

Ochrana dětí před šikanou v předškolním vzdělávání

Empirické zkušenosti potvrzují, že trápení se šikanou mají děti už v mateřské škole (dále jen „MŠ“). Vyskytují se tam prvky šikany a spíše zárodečná stadia tohoto destruktivního fenoménu. Nicméně skrytá a neléčená počáteční šikana působí i zde velké škody a trápení, které zasáhnou děti, rodiče i pedagogy.

Minimální požadavky na ochranu dětí před šikanou platí i zde. Po odborném a bezpečném rozkrytí šikany pedagog zvolí vhodný způsob nápravy. Lze uvažovat podle situace o několika metodách, které je dobré společně kombinovat:

1. Rozhovor s dítětem, které ubližuje. Využijeme opatření, která v MŠ fungují. Například srozumitelně sdělíme dítěti, že porušilo stanovená pravidla. Samozřejmě, jakmile je to možné oceníme jeho zlepšení.
2. Zavedení ochranného režimu oběti. V počátku pro jistotu nastavíme přísnější dozor. V některých komplikovanějších případech oběť a útočníka v rámci možností od sebe oddělíme. Není vhodné konfrontovat agresora s obětí.
3. Práce se skupinou. Využijeme preventivní program, v němž děti získávají žádoucí vzory chování a zároveň se mohou „dotknout“ pocitů toho, komu je ubližováno. Vhodné jsou činnosti podporující spolupráci, při nichž nejsou vítězové a poražení. Využít se dají rovněž pohádky či příběhy a jejich dramatizace.
4. Rozhovor s rodiči dítěte – agresora. Mluvíme s nimi, až tehdy když je situace zmapovaná. Důležitá je maximální snaha získat je pro spolupráci. Nejbezpečnější je, když rozhovor provede pracovník MŠ. Rozhovor rodičů oběti s rodiči agresora je velmi rizikový.

12. Krizový plán

Při řešení situací, které se týkají rizikového chování vycházíme z Metodického doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních MŠMT ČR Č.j.: 21291/2010-28. Zde jsou uvedeny informace k situacím, které by se mohly na naší škole případně vyskytovat.

Konzumace tabákových výrobků ve škole

(1) V případě, kdy je žák přistižen při konzumaci tabákových výrobků v prostorách školy nebo v době školního vyučování, či v rámci akcí školou pořádaných, je primárně nutné mu v další konzumaci zabránit.

(2) Tabákový výrobek je třeba žákovi odebrat a zajistit, aby nemohl v konzumaci pokračovat.

(3) Pedagogický pracovník dále postupuje podle školního řádu školy: o události sepíše stručný záznam s vyjádřením žáka, (zejména odkud, od koho má tabákový výrobek), který založí školní metodik prevence do své agendy.

(4) V případě porušení zákazu kouření informuje třídní učitel zákonného zástupce nezletilého žáka.

(5) V závažných případech (zejména s ohledem na věk nebo chování dítěte) a jestliže se jednání opakuje, vyrozumí škola orgán-sociálně právní ochrany obce s rozšířenou působností. Škola může od orgánu sociálně-právní ochrany obce vyžadovat pomoc nebo od jiných subjektů nebo školských zařízení.

(6) Z konzumace tabákových výrobků ve škole je třeba vyvodit opatření stanovené školním řádem.

Konzumace alkoholu ve škole

(1) V případě, kdy je žák přistižen při konzumaci alkoholu v prostorách školy nebo v době školního vyučování, či v rámci akcí školou pořádaných, je primárně nutné mu v další konzumaci zabránit.

(2) Alkohol je třeba žákovi odebrat a zajistit, aby nemohl v konzumaci pokračovat.

(3) Podle závažnosti momentálního stavu žáka, případně dalších okolností pedagogický pracovník posoudí, jestli mu nehrozí nějaké nebezpečí.

(4) V případě, kdy je žák pod vlivem alkoholu do té míry, že je ohrožen na zdraví a životě, zajistí škola nezbytnou pomoc a péči a volá lékařskou službu první pomoci.

(5) Jestliže akutní nebezpečí nehrozí, postupuje pedagogický pracovník podle školního řádu školy: O události sepíše stručný záznam s vyjádřením žáka (např. okolnosti konzumace alkoholu, zda byly realizovány orientační testy na alkohol a s jakým výsledkem, viz níže bod 12), který založí školní metodik prevence do své agendy a vyrozumí vedení školy.

(6) V případě, že žák není schopný pokračovat ve vyučování, vyrozumí škola ihned zákonného zástupce nezletilého žáka, popř. rodiče nebo jinou blízkou osobu zletilého studenta a vyzve jej, aby si žáka vyzvedl, protože není zdravotně způsobilý k pobytu ve škole.

(7) Jestliže není zákonný zástupce dostupný, vyrozumí škola orgán sociálně právní ochrany dítěte obce s rozšířenou působností a vyčká jeho pokynů. Škola může od orgánu sociálně-

právní ochrany dítěte obce s rozšířenou působností vyžadovat pomoc.

(8) Zákonnému zástupci ohlásí škola skutečnost, že nezletilý žák konzumoval alkohol ve škole i v případě, kdy je žák schopen výuky.

(9) Jestliže se situace opakuje, splní škola oznamovací povinnost k orgánu sociálně-právní ochrany dítěte. Oznamovacím místem je příslušný odbor obecního úřadu obce s rozšířenou působností podle místa bydliště dítěte.

(10) V případě žákova zájmu nebo zájmu jeho zákonných zástupců, poskytne škola potřebné informace o možnostech odborné pomoci při řešení takové situace.

(11) Z konzumace alkoholu ve škole je třeba vyvodit opatření stanovené školním řádem. Za rizikové a protiprávní jednání je rovněž považováno navádění jiných žáků k užívání alkoholických nápojů.

(12) V případě důvodného podezření na intoxikaci žáka může pedagogický pracovník provést orientační test na přítomnost alkoholu (dechová zkouška), ale pouze na základě předem získaného souhlasu zákonného zástupce nezletilého žáka nebo zletilého studenta s orientačním testováním žáka na přítomnost alkoholu. Pokud je výsledek testu pozitivní, postupuje pedagogický pracovník obdobným postupem, jako je uvedeno od bodu 3. O události sepíše pedagogický pracovník stručný záznam s vyjádřením žáka (více viz níže Příloha). Test plně hradí rodič nebo zákonný zástupce. Obdobný postup zvolí pedagogický pracovník i v případě příchodu žáka do školy pod vlivem alkoholu, resp. kdy nelze prokázat, že se žák intoxikoval ve škole.

Nález alkoholu ve škole

(1) V případě, kdy pracovníci školy naleznou v prostorách školy alkohol, postupují takto:

- a) Tekutinu nepodrobují žádnému testu ke zjištění jeho chemické struktury.
- b) O nález ihned uvědomí vedení školy.
- c) Nalezenou tekutinu uloží u vedení školy pro případ usvědčujícího důkazu.
- d) Zpracují stručný záznam o události.

(2) V případě, kdy pracovníci školy zadrží u některého žáka alkohol, postupují takto:

- a) Zabavenou tekutinu nepodrobují žádnému testu ke zjištění její chemické struktury.

b) O nálezu ihned uvědomí vedení školy.

c) O nálezu sepiší stručný záznam, s vyjádřením žáka, u kterého byl alkohol nalezen, datum, místo a čas nálezů a jméno žáka. Zápis podepíše i žák, u kterého byl alkohol nalezen (nebo který jej odevzdal). V případě, že podepsat odmítá, uvede pracovník tuto skutečnost do zápisu. Zápisu a rozhovoru se žákem je přítomen/na ředitel/ka školy nebo její/jeho zástupce. Zápis záznamu založí školní metodik prevence do své agendy.

d) O nálezu vyrozumí zákonného zástupce nezletilého žáka, a v případě, že se jedná o opakovaný nález u téhož nezletilého žáka, i orgán sociálně-právní ochrany dítěte, kterým je obecní úřad obce s rozšířenou působností.

e) V případě podezření, že alkohol obsahuje i jiné příměsi a byl nalezen u žáka, který se jím intoxikoval, předají zajištěnou tekutinu přivolanému lékaři.

Konzumace NL ve škole

(1) V případě, kdy je žák přistižen při konzumaci NL v prostorách školy nebo v době školního vyučování, či v rámci akcí školou pořádaných, je primárně nutné mu v další konzumaci zabránit.

(2) Návykovou látku je třeba žákovi odebrat a zajistit ji, aby nemohl v konzumaci pokračovat. O události se sepiše stručný záznam s vyjádřením žáka, včetně toho, zda byly provedeny orientační testy na NL, případně další vyšetření, a s jakým výsledkem, viz níže bod 14). Tento záznam založí školní metodik prevence do své agendy a vyrozumí vedení školy.

(3) Podle závažnosti momentálního stavu žáka, případně dalších okolností, pedagogický pracovník posoudí, jestli mu nehrozí nějaké nebezpečí.

(4) V případě, kdy je žák pod vlivem NL do té míry, že je ohrožen na zdraví a životě, zajistí škola nezbytnou pomoc a péči a volá lékařskou službu první pomoci.

(5) Jestliže akutní nebezpečí nehrozí, postupuje pedagogický pracovník podle školního řádu školy. Především ihned zajistí vyjádření žáka a vyrozumí vedení školy.

(6) V případě, že žák není schopen pokračovat ve vyučování, vyrozumí škola ihned zákonného zástupce nezletilého žáka, popř. rodiče nebo jinou blízkou osobu zletilého studenta, a vyzve jej, aby si žáka vyzvedl, protože není zdravotně způsobilý k pobytu ve škole. Vyrozumění škola učiní i v případě, kdy žák způsobilý k pobytu ve škole je.

(7) V případě, že žák není schopný dbát pokynů zaměstnanců školy, vyrozumí škola ihned zákonného zástupce nezletilého žáka, popř. rodiče nebo jinou blízkou osobu zletilého žáka, a vyzve jej, aby si žáka vyzvedl, protože není zdravotně způsobilý k pobytu ve škole.

(8) Jestliže není zákonný zástupce dostupný, vyrozumí škola orgán sociálně právní ochrany a vyčká jeho pokynů. Škola může od orgánu sociálně-právní ochrany obce vyžadovat pomoc.

(9) Zákonnému zástupci ohlásí škola skutečnost, že nezletilý žák konzumoval NL ve škole i v případě, kdy je žák schopen výuky (dbát pokynů pracovníků školy). Zákonný zástupce má právo se písemně vyjádřit k této skutečnosti a postupu školy.

(10) Současně splní oznamovací povinnost k orgánu sociálně-právní ochrany dítěte. Oznamovacím místem je příslušný odbor obce s rozšířenou působností podle místa bydliště dítěte.

(11) V případě uživatelova zájmu nebo zájmu jeho zákonných zástupců, poskytne škola informace o možnostech odborné pomoci při řešení takové situace.

(12) Z konzumace NL ve škole je třeba vyvodit opatření stanovené školním řádem. Nicméně je nutné rozlišovat distributora od uživatele. Uživatel je rizikový pouze sobě, distributor může ohrozit okolí. Distribuce je trestným činem, užívání NL je porušením školního řádu.

(13) Prokázané navádění jiných žáků k užívání návykových látek je považováno rovněž za rizikové a protiprávní jednání.

(14) V případě podezření na intoxikaci žáka může ve výjimečných indikovaných případech pedagogický pracovník provést orientační test na přítomnost NL (zkouška ze slin), ale pouze na základě předem získaného souhlasu zákonného zástupce nezletilého žáka nebo souhlasu zletilého studenta s orientačním testováním žáka na přítomnost NL. Pokud je výsledek testu pozitivní, postupuje pedagogický pracovník obdobným postupem jako je uvedeno od bodu 3. O události sepíše pedagogický pracovník stručný záznam s vyjádřením žáka (více viz níže Příloha). Test plně hradí rodič nebo zákonný zástupce. Obdobný postup zvolí pedagogický pracovník i v případě příchodu žáka do školy pod vlivem NL, resp. kdy nelze prokázat, že se žák intoxikoval ve škole.

Distribuce NL ve škole

(1) Distribuce NL je v České republice považována za protiprávní jednání. Je proto zakázána a může být kvalifikována jako trestný čin. Množství, které žák distribuuje, není nijak rozhodující.

(2) Přechovávání NL je také vždy protiprávním jednáním. Množství, které u sebe žák v danou chvíli má, je rozhodující pro to, aby toto protiprávní jednání bylo blíže specifikováno buď jako přešůpek nebo v případě množství většího než malého jako trestný čin (provinění v případě nezletilého žáka) - ale toto množství nemusí mít žádný vliv na kázeňský postih, který je stanovený školním řádem.

(3) Jestliže má pracovník školy důvodné podezření, že ve škole došlo k distribuci NL, musí o této skutečnosti škola vždy vyrozumět místně příslušné oddělení Policie ČR, protože se jedná o podezření ze spáchání trestného činu.

(4) Jestliže se tohoto jednání dopustila osoba mladší 18 let nebo bylo namířeno proti osobě mladší 18 let, vyrozumí škola také zákonného zástupce a orgán sociálně-právní ochrany obce s rozšířenou působností.

(5) Pokud v rámci tohoto podezření zajistí pracovníci školy nějakou látku, postupují způsobem popsaným níže.

Nález NL ve škole

A. V případě, kdy pracovníci školy naleznou v prostorách školy látku, kterou považují za omamnou nebo psychotropní, postupují takto:

- (1) Látku nepodrobují žádnému testu ke zjištění její chemické struktury.
- (2) O nálezů ihned uvědomí vedení školy spolu s písemným záznamem
- (3) O nálezů vyrozumí Policii ČR, která provede identifikaci a zajištění podezřelé látky.
- (4) V případě časové překážky na straně Policie se z praktických důvodů doporučuje za přítomnosti dalšího pracovníka školy s použitím gumových/latexových rukavic vložit látku do obálky, napsat datum, čas a místo nálezů. Obálku přelepit, přelep opatřit razítkem školy a svým podpisem a uschovat do školního trezoru. Zajištěnou látku následně předat Policii ČR.

B. V případě, kdy pracovníci školy zadrží u některého žáka látku, kterou považují za omamnou nebo psychotropní, postupují takto:

- (1) Zabavenou látku nepodrobují žádnému testu ke zjištění její chemické struktury.
- (2) O nálezů ihned uvědomí vedení školy.
- (3) O nálezů sepiší stručný záznam s vyjádřením žáka, u kterého byla látka nalezena, datum,

místo a čas nálezu a jméno žáka. Zápis podepíše i žák, u kterého byla látka nalezena (nebo který látku odevzdal). V případě, že podepsat odmítá, uvede pracovník tuto skutečnost do zápisu. Zápisu a rozhovoru se žákem je přítomen/na ředitel/ka školy nebo její/jeho zástupce.

(4) O nálezu vyrozumí Policii ČR, která provede identifikaci a zajištění podezřelé látky a informuje zákonného zástupce nezletilého žáka.

(5) V případě, že je látka nalezena u žáka, který se jí intoxikoval, předají látku zajištěnou výše uvedeným postupem, přivolanému lékaři, který se dostaví v případě, že to vyžaduje zdravotní stav žáka. Může to usnadnit léčbu, neboť u řady NL jsou známy protilátky, které odstraní nebo zmírní akutní účinek NL. Další postup nutný k identifikaci látky pak zajistí Policie ČR.

C. V případě, kdy pracovníci školy mají důvodné podezření, že některý z žáků má NL u sebe, postupují takto:

(1) Jedná se o důvodné podezření ze spáchání trestného činu, resp. provinění v případě nezletilých osob, nebo přestupku, a proto řešení této situace spadá do kompetence Policie ČR.

(2) Bezodkladně vyrozumí Policii ČR, zkonzultují s ní další postup a informují zákonného zástupce nezletilého žáka.

(3) Žáka je nutné mít do příjezdu Policie ČR izolovaného od ostatních žáků, ale zásadně pod dohledem. U žáka v žádném případě neprovádějí osobní prohlídku nebo prohlídku jeho věcí.